

Deursen, c. a.

Bij missive van 22 October 1895 l^{re} n°. 6022 zond de Offi-
cier van Justitie te 't Hertogenbosch mij een doosje stukken,
waarin blijkt, dat in het begin van den zomer van 1895
een brutale diefstal van een aantal Canada-boomen ten
nadeele van Jhr. Vergouwen te Gend heeft plaats gehad
in de laan bij de pastorie te Demmersburg, gemeente Deursen.
Die toezending geschiedde, om mij bekend te maken met
de negligente en verdachte houding van den burgemeester
(v. d. Putte) dier gemeente. - Den 23 Januari 1896 liet ik
dien burgemeester komen en betuigde hem mijne ernstige
onverveerdheid over zijne houding te dier zake.
Ik heb hem gezegd, dat ik er van overtuigd was, dat
hij als burgemeester medeplichtig was aan die diefstal,
en dat het zijn geluk was, dat men het hem niet kon be-
wijzen, omdat hij dan gevangenisstraf zou belopen;
en dat het alleen door zijn persoonlijke invloed moge-
lijk was geweest, de daders en de getuigen het zwijgen
op te leggen. - Hij erkende zijn schuld natuurlijk
niet, maar maakte toch op mij den indruk, dat hij
schuldig was. - Den 29sten Januari 1896 zond ik het
doosje bij kabinets schrijven l^{re} n^o. aan den Officier
van Justitie terug. -

Den 11^{den} Augustus 1896 bezocht ik de gemeente Deur-
sen; omstreeks 8 1/2 uur kwam ik te Ravensstein aan,
en vond aldaar twee leden van den gemeenteraad
van Deursen (het „feestcomité“) om mij te ontvan-
gen. Aan het station stond een eerewacht van 28
ruiters, benevens de harmonie van Ravensstein, voor
deze gelegenheid gehoord om bij mijn bezoek aan Deur-
sen en aan Dieren wat muziek te maken. - In op-
sicht ging het nu naar het gemeentehuis te Deursen;
daar was een eereboog opgericht en werd ik opge-
wacht door het Dagelijksch bestuur van de gemeente. -
In de raadszaal kwamen een paar meisjes, waarvan
het eene van een papiertje een onmogelijke aanspraak
aflas, terwijl het andere mij een bouquetje aanbod. -
Er is te Deursen geen gemeentehuis; de secretarie,

Deursen e.a.

burgemeesterskamer, raadszaal is gevestigd in eene kamer naast een herberg; voor die kamer betaalt de gemeente geen huur, maar vergoedt aan den eigenaar van de herberg het schoonhouden met f 20.-

Secretaris van Deursen is van den Bergh, zoon van een grooten boer uit Dieden; hij is tevens secretaris in ord. vanger van Dieden. -

Na audientie te hebben gegeven (er verschenen slechts de pastoors van Deursen en die van Dennewerburg) ging ik met D. en W. naar de openbare school, alwaar ik een half uurtje het onderwijs volgde van den sinds 1 Januari ll. benoemden hoofdonderwijzer.

Daarna ging ik met D. en W. en nog twee raadsleden den toestand opmeten van de Breede straat; ik liep die straat af tot aan den vonder over de groote Weering. - Het is nog eene open vraag, of over die groote Weering een brug zal gelegd worden, en wie die brug zal betalen. - Er heeft vroeger nooit een brug over gelegen; in den hooibouwd werd er gewoonlijk voor particuliere rekening een tijdelijke brug gelegd, voor het gebruik waarvoor dan eene kleine vergoeding betaald werd; na den hooibouwd werd die brug dan weer weggenomen. - N.b. i. heeft Deursen heel weinig belang bij het bestaan van die brug en is het onmedelijk te vorderen, dat Deursen die brug legt. -

Van het in orde brengen der wegen is door Deursen in den laatste tijd zeer veel gedaan; de ronde straat is nu geheel in orde; de groote Rijnstraat voor een groot gedeelte. - Het is wel jammer, dat de burgemeester - vermoedelijk gedreven door zijn afkeer van den landbouwer van Boxtel - zich heeft laten verleiden, om nu een gedeelte van de groote Rijnstraat in orde te laten brengen, waarbij betrekkelijk weinigen belang hebben, terwijl een ander deel, waarvoor van Boxtel en een zestal andere huisgezinnen geholpen konden worden, voorloopig in slechten toestand blijft verkeeren. - Ik heb den burgemeester nog eens ter dege op het hart gedrukt, dat hij ook

Deursen e.a.

voor van Boxtel moest zorgen, en den schijn van partijdigheid moest ontwijken. - Van van Boxtel zeide ik, in tegenwoordigheid van den burgemeester, dat ik verkoude, dat, als ik over 4 jaar in Deursen terug kwam, dat dan de zaak in orde zijn zou. -

De administratie van den secretaris en die van den ontvanger gaf geen aanleiding tot groote aanmerkingen; enkele bedenkingen werden mondeling medegedeeld.

25 November 1896 A n° 10. Brief aan den burgemeester van Deursen, inzending gemeenter rekening over 1895.

Toen ik den 23 Mei 1900 in Berghem kwam, vernam ik daar van den wethouder van Sip, dat van Boxtel overleden was; tevens hoorde ik, dat van den Bergh uit Dieden gehuwd is met de zuster van v. d. Palle, den burgemeester van Deursen. - Dit verklaart den rol, dien v. d. Palle bij de Kriebelen in Dieden heeft gespeeld.

Den 25 October 1901 kwam ik weder in de gemeente; de burgemeester was juist, - tegen mijn advies in - als roodwang herbenoemd. - In de raadskamer - secretarie - barakken - barakmeesters kamers, vond ik v. d. Pallen met zijne wethouders Smits en v. d. Berck. - Ze begeren met te vragen, hoever het zou zijn, om naar Dierhemburg te gaan, en hoe de weg daarheen er uit zag; ik wenschte nu mij door den burgemeester de plaats te laten aangegeven, waar die gestalen boomen (knobboomen, 14 in getal) van vergoeven te land gestaan hadden. - De tijd ontbrak, om er heen te gaan. -

Ik vernam van D. en W., dat er veel zorg aan de wegen besteed wordt, men hoort de wegen op, brengt ze onder behoorlijk profiel, brengt er een dilute laag sintels over, welke men te Raerwendein aan het spoor voor f 3.20 de wagon koopt, - en brengt daarover het volgende jaar halbaat, d. i. onopwasphen riviergrind welke men met f 0.25 de el³ behaalt, terwijl men dan f 0.60 voor het afsrijden maet betalen.

Deuren c. a.

Ook de Breede straat werd in voldoende staat gebracht, daar lijk nu een brug over de groote watering; die brug komt niet op den ligging voor, en wordt onderhouden door particulieren uit Berchem.

Er is te Deuren geen heerlijk jachtrecht; de grond eigenaren staan het jachtrecht op hunne gronden aan de gemeente af; deze heeft de jacht verkocht aan Jhr. v. d. Oef; bezwaren levend niet op; er zijn geen konijnen. Jans woold door dezen afgeven geklaagd, dat er wat veel hazen komen.

Er is te Deuren geen algemeen armbestuur; het Noorsche armbestuur heeft groote fondsen, en voorziet daeruit ook in de behoefte aan genees. en verloskundige hulp, en aan medicijnen, den behoeve van de armen. — Wel is behaantal deventos geboren in verhouding tot het gehele getal geboren ziele (2 tot 1), maar dit moet dan andere oorzaken worden toegeschreven dan aan de verloskundige hulp, welke Dr. Philipsen uit Kavenstein verleent, en waarover men zeer beleden is.

Ik besprak met B. en W. dat het raadslid v. d. Rijdt te eerder kwam er was ingelopen, door dat hij het advies had gevolgd van het gemeentebestuur, toen er een weg macht worden gemaakt, waerwan hij aanmerkt werd. — De burgemeester zeide, dat van Vorst hiervan de schuld was; die had verheerd geraaden; een der wethouders sprak dat tegen, en zeide, dat de burgemeester het oordeel was, v. d. Pullen verluende dat loof, maar zeide, dat v. Vorst er juist over had gedacht als hij zelf, en dat hij de mening van v. Vorst — die behouden hield — had gevolgd.

Omtrent de oorzaak van het verschil van aantal jongens tegenover het getal meisjes op de school te Deuren, zal de burgemeester mij nog verder inlichten.

Ik ~~was~~ ^{teer} vroeg aan den burgemeester of hij er bezwaar had dat de veldwachter Lijshers schiedant. slag kreeg; deze had het tegen Vor. gevraagd; de burgemeester had daar geen bezwaar aan; ik vroeg

Deuren c. a.

het later nog eens, en kreeg toen hetzelfde antwoord; daarop las ik den burgemeester de bezwaren voor, welke Lijshers tegen hem had, en liet hem de keuze, om daarover te rapporteren. — De burgemeester was zeer boos op Lijshers, beveerde, dat alles, wat Lijshers geschreven had, leugen en laster was, en zeide, dat hij nu bezwaar moest maken tegen een eervol ontlaag van Lijshers. — Ik reed van Deuren naar Kavenstein, en ontmoette daar op het raadhuis des burgemeester van Kavenstein, v. d. Bever; ik vroeg dezer, hoe of hij over Lijshers dacht, en hoe Lijshers in Kavenstein zijn plidlich deed. v. d. Bever antwoordde mij, dat hij over Lijshers zeer te reden was, en niet alleen hij zelf, maar al zijne de. meentaren. Ook in Deuren lieten de menschen veel van Lijshers. — v. d. Bever had dikwijls van Lijshers gehoord, hoe hij door de v. d. Pullen gesard en opklaagd werd; ik deelde aan v. d. Bever toen de voornaamste grieven uit het klachtbrieff van Lijshers mede; deze zeide mij, er van overtuigd te zijn, dat dat alles waar was. —

Den 21 Maart 1905 kwam ik weer in Deuren; ik bezocht dienselfden dag Kavenstein en Wieden.

Voor mijn authentic had zich niemand aangemeld.

Het raadhuis is naar de boven verdieping van een gewoen woonhuis overgebracht; voor f 95. per jaer kreeg gemeente de beschikking over twee goede kamers, een privaat en een beroepsplaats; vernijft de verhuuder bovendien levert het vuur, het licht; en voor het schoenhanden van het raadhuissoep.

In overeenstemming met het rijkstal waren vier raadsheden in Deuren en drie in Dennenburg.

In Deuren bestaat geen heerlijk jachtrecht; de gronden werden door Jurgens ^{gehuurd} ~~gehuurd~~, die daarvoor f 95 aan de gemeente, en f 25 aan den arme geeft.

Ik heb den Heeren sterk geaden, om een uitgevechten staat van de gemeente eigendommen aan te leggen, waerin uitvoerig en uitvoerig alle details omtrent cultuur en exploitatie worden gemaakt. Toen ik

Deursen e.a.

van den burgemeester vernam, dat hij voor zich sinds 1884 alle door mij gewenschte aanteekeningen had, heb ik aan den secretaris Camers gevraagd, die aanteekeningen nietjes in den door mij bedoelden staat te vernemen; als ik meer in Deursen kwam, verwachtte ik, dat hij mij dan dien staat kon toonen.

De veldwachter, een gepensionerd ~~van~~ O. G. militair, heeft f 100 tractement, vrije woning, en kleeding. Hij heeft geen nachtdienst te staen.

De burgestinesen hebben in 1904 voor f 5500 hun klooster van den Staat gekocht. Behalve te Deursen en te Ravenstein zijn er in ons land geene burgestinesen.

De boeren bestaan vooral doordien voerders van varkens mesten; ook de leuters vinden daarin een bestaan. — Eigenlijke armen zijn er in Deursen niet. —

Van de raambol-fabriek zijn de eigenaren van 120 kaaiën aangestaten.

Tijdens mijn gelieve bezoek, vooral toen ik aankam, was burgemeester v. d. Putte verbaasd zenuwachtig; er was haast niet mee te praten. — Hij vertelde mij, dat hij een broeder was van v. d. Putte, den bekende fabrikant in Uden. —

Den 3 April 1909 kwam ik weer in Deursen; ik had te voren Ravenstein bezocht; later ging ik nog naar Wieden; daarna nam ik te Ravenstein met den klein van den Bosch.

Ik werd ontvangen door den burgemeester met zijn wethouder Smit; Langenien zich niemand voor de a.m. dienst had aangemeld, had ik alle tijd om met de Heeren te praten.

De burgemeester had zijn register omtrent de exploitatie der gemeentelijke eigendommen nog niet aangeleerd; ik heb hem daarover leelijk aangegeken en hem laten beloven, dat hij er nu zoo spoedig mogelijk voor zou zorgen; later heb ik aan zijn secretaris, Camers, ook nog eens ter dege op het hart gedrukt, dat die staat gemaakt moest worden; ik hoop, dat hij er nu werkelijke komen zal.

Deursen e.a.

Men beslecht nog steeds op grote zorg aan behoudend der wegen; sintels en daarover heen standspint is het verharingsmateriaal. Voor wegen, waarover weinig zwaar verkeer gelid wordt, is dat ook voldoende.

Den gevolge van den hoogten waterstand op de elzas is in de laatste weekten dagen het binnenveld onder water geëracht; een buitengewoon schade voor de zijkanten. Het litaven bevaalen weder den Lycaenen dijk. Doorsteken van dien dijk helpt trouwen niet heel veel; wanneer het zou gebeuren is men het water duidelijk knijft; maar wanneer de dijk doordelich meer gemiddeld wordt, dan zit men in twee dagen weer onder water.

Armen heeft men in Deursen niet; wel enkele leuters; men kan er haast geen arbeiders krijgen. In de laatste jaren gingen zeker 40 inwoners van Deursen naar Hamburg; over het algemeen gaat het dien menschen heel goed.

Men Wieden samen heeft men een veldwachter; de veldwachter van Wieden werd — met mijn toestemming — in 1908 voor een jaar tevens benoemd tot veldwachter van Deursen. De man is al wat oud, 70 jr; het is de vraag, of dat op den duur zoo kan blijven.

Den 8 April 1913 bezocht ik successievelijk Deursen, Wieden en Ravenstein.

Ik werd mede ontvangen door twee nieuwe wethouders, Willems en Voet, geschikte menschen om mede te praten, vooral Willems; burgemeester van der Braken was natuurlijk meer verschrikkelijk zenuwachtig.

Jurgens uit Nijmegen is dood; Hans heeft van Basten Babenburg uit Utrecht, onder gelijke voorwaarden als vroeger zijn schoonvader, het jachtrecht onder Deursen.

Germeente heeft in de laatste jaren veel gewerkt tot verbetering van haar grondheer; in gemeenteverslag 1911 komt daarover waardevolle uitwerking; opgemerkt was; nogmaals geraden, om nu een register ook te leggen, en daarin alle bijzonderheden omtrent exploitatie eens te verzamelen.

Deuren c. a.

Ter ere van den burgemeester moet gezegd worden, dat hij zich steeds veel moeite heeft gegeven tot verbetering van de ellendig, slechte kleivegen; die wegen werden door hem langzaam en zamerhand opgehoogd en verhard, zoo dat op dit moment nog slechts een huis niet aan een harden weg zou staan. Hij heeft daarvoor met veel moeite de middelen moeten zoeken en die ook te vinden; en heeft langzamerhand dit resultaat weten te bereiken. Alleen de "laage Dijk" (laage del) moet nog opgehoogd; men is daarmede bereids bezig, maar kan niet voortwerken, dan eens omdat het water te hoog is, dan meer omdat er geen arbeidskrachten beschikbaar zijn; aan dien "laage Dijk" staat dan dat één huis, dat nog geen harden weg heeft. — Op 350 zielen is er een hoofdelijk omslag van f 600. —; wel zwaar voor een gemeente met weinig draagkracht. — In gemeente zijn geen eigenlijke arbeiders; de menschen hebben meest allen een paar akkers; vooral aan de varkensfokkerij wordt tegenwoordig veel geld verdiend; cijfers baeren zijn er ook niet. Landbouw is er niet gelukkig niet.

Landbouwvorderings wad gegeven in cursus van hoofd der school te Deurenburg; bezocht door jongens van 14-18 jr; neemt nog al goed op.

Landbouwbedrijf fabriek werkt goed.

Als op den duur de sluis in den groenen dijk veel open staat — het bestuur van de Dierloos wehering heeft daarvoor te betalen — dan kan men veel niet hebben van den blaasmond.

Den 6 den Augustus 1918 bezocht ik per auto van uit Grave de gemeenten Diepen, Deuren en Navenster. Eene officieele beschrijving van de exploitatie der gemeentelijke bezittingen werd niet gemaakt; maar de burgemeester toonde mij een afschrijving met particuliere aantekeningen van af dat hij burgemeester werd, en vrij veel had te bepalen bijgehouden. Met die aantekeningen is zeer veel te maken, wat voor de gemeente van belang is te weten; de burgemeester stelt die aantekeningen ter beschikking van de gemeente.

Deuren c. a.

Op het gebied van de wegen is de burgemeester zich zeer verdienstelijk blijven maken; de landwegen zien er thans goed uit, en zijn meestal waterrij opgehoogd; alleen die wegen waar langs huizen gebouwd zijn. — Ook de andere landwegen worden opgehoogd, maar niet hoger, dan het langs liggende bak of weiland; een gedeelte van de Elbevoogstraet en van de Dange duwers straat moet nog op die wijze in orde gebracht. —

De blaasmondwerken hebben wel veel geholpen, maar toch niet helemaal beantwoord aan de hoog gespannen verwachting; men heeft nog veel water schade, maar toch gelukkig niet zoveel meer als vroeger. Deuren moet losfen of de sluis in den groenen dijk; die sluis kan niet geopend, voor dat het water onder weg kan. Maar W. en W. meen, had het water van de Dierloos wehering op een lager punt op de blaas moeten gebracht worden, dan de gewone door de Noode en de Blauwe sluis; dan was men minder afhankelijk geweest van hoge waterstanden op de plaats. In had men dus eerder de sluisen c. a. in den groenen dijk, kunnen openen. —

Het water dat van boven Dierloos komt, moet door de Spaelsluis losfen; als de Spaelsluis openend wordt, voor dat de sluis in den groenen dijk open staat, zou heel Deuren onder water elaien. — Zouwel de Spaelsluis als de sluis in den groenen dijk staan onder beher van het bestuur van de Dierloos wehering. —

W. en W. meenen, dat de groenen dijk in de laatste 20 jaren ongeveer een 25 c. hl. verhoogd is. Wel varkensfokkerij is met $\frac{2}{3}$ verminderd. Nog eenzelfde aantal koeien en jongvee; koeien geven wel dezelfde hoeveelheid melk, maar van veel minder vetgehalte.

80% van de koeien worden op hun eigen; $\frac{2}{3}$ van de eigen baersterijen zijn onbelast.

Deursen e. a.

Den 6^{den} Juni 1922 bezoekt ik van uit den Bosch de
gemeente Deursen en Dieden. - Navenstein stond ook
op het programma, maar men had mij van daar be-
reikt, dat men mij niet kon ontvangen: de Raadszaal
werd gevuld!

Men er kans bestaat, dat Deursen zal vereenigd wor-
den met Navenstein, veroorlooft men zich allerlei uitga-
ven: men gaat electriciteit nemen! en nu gaat de me-
gen nog eens bijzonder in orde maken, iets, waarvan
men f 2000.- gaat leenen! Navenstein is er later
goed voor!

En zieletaal gaat Deursen achteruit: in 1920
met 26 zielen.

Geboened wordt er heelmaal niet; ook niet met
Vrijksprenie. Voor een paar woningen was een
Vrijksprenie toegestaan, maar de bouw bleef achter
wege.

Dorpschappen bestaan hier heelmaal niet; alle
Raadsleden werden herkozere.

De gemeente secretaris - van Gulich - woonde tot
1922 in Diederiksfiling; men ziet aldaar geen beswaam.

Deursen subsidieert eenen geiten fabriekvereeniging;
een bedelaers uit Nierpen houdt een bak; deze
heeft niets met de fabriekvereeniging te maken;
met dien bak gaat zij de verschillende woningen
waar geiten gehouden worden, af, en vraagt
dan een dekgetel van f 0.50! - Waarvoor die ver-
eeniging nu eigenlijk dient is een raadsel!

Spensent is altijd ruinig beheerd; in 1921 werd
de laatste schuld f 100.- afgelost. - Nu men waan
schijnlijk met Navenstein zal vereenigd worden,
gaat men nog even escorbite uit geven doen. -

Deursen heeft, naar de mate van zijn finantiele
krachten, steeds bijzondere zorg gewijd aan zijne
wegen; de laatste drie zijn slechts gedeeltelijk goed in
orde.

Men heeft geen brandspuit; Navenstein komt
helpen als er brand is; een contract deswege

Deursen e. a.

bestaat niet.

Voor de burgerwacht is veel liefhebberij; de schiet baan
van Nierpen wordt gebruikt.

Geen rijkdom in deze gemeente; ook geen armoede; de
wekelijksche uitkering van f 3.- volgens de invaliditeits
wet is ten deze een groote factor; zonder die uitkering
zou het er, ^{op de ceramen} dikwijls leevand uitien.

Stoommuel-fabriek staat in afwijking; 570 kaaien;
er staat nog f 41.000 schuld op.

Uitgaven der boeren bijzonder slecht; vorig jaar
stond er een ban op de boerenbank; de boeren
wensde dat heden f 80.000 teruggevraagd!

De verhooring van de Elledoofstaat komt deze
weel in orde; ontrent de hoogte, waarop de lange
dwars straat moet worden gebracht, is men het
samen nog niet een.